

Prof. Dr. Cemil KAYA

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İdare Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

**İDARENİN
TAKDİR YETKİSİ
VE
YARGISAL DENETİMİ**

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ.....	vii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
KISALTMALAR.....	xv
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

İDARENİN TAKDİR YETKİSİ

I. TAKDİR YETKİSİ KAVRAMI	7
A. Kavram Sorunu.....	7
B. Takdir Yetkisinin Gelişimi	8
C. Takdir Yetkisinin Gerekliliği ve Faydaları.....	11
D. Takdir Yetkisinin Sakıncaları.....	17
E. Takdir Yetkisinin Tanımı.....	18
II. TAKDİR YETKİSİNİN TEORİK ESASLARI.....	26
A. Takdir Yetkisinin Kanuna Dayandırılarak Açıklanması	26
1. Takdir Yetkisini Normlar Hiyerarşisi Bakımından Açıklayan Teori.....	26
2. Takdir Yetkisini İdari İşlemin Unsurları Bakımından Açıklayan Teori.....	28
3. Takdir Yetkisini Kanunlar İhtilafı ile Açıklayan Teori	29
B. Takdir Yetkisinin Kanuna ve Yargı İçtihatlarına Dayandırılarak Açıklanması.....	30

C. Takdir Yetkisinin Subjektif Bakımdan Açıklanması	31
D. Objektif Realite Görüşü	32
III. TAKDİR YETKİSİNİN BAŞARI ŞARTLARI.....	32
A. Politika ve Amacın Saptanması	33
B. Takdir Yetkisini Düzenleyen Kuralların Belirlenmesi.....	33
C. Takdir Yetkisinin Uygulanacağı Durumlarla İlgili Olayların Değerlendirilmesi.....	33
D. Gerekçenin Açıklanması	33
E. İdari İşlemlerin Açıklanması.....	34
F. Olayların Ortaya Çıkış Zamanına Dikkat Edilmesi.....	34
G. Takdir Yetkisinin Rasyonel Kullanılması	34
H. Mali ve Teknik İmkanlara Riayet Edilmesi	35
IV. TAKDİR YETKİSİNİN TESPİTİ.....	35
A. Kanunun Açık Hükümü.....	36
B. Belirsiz Kavramlar	43
C. Değerlendirme Halleri	51
D. İzin Halleri.....	63
E. Yargı İçtihatları.....	68
V. TAKDİR YETKİSİNİN MUTLAK OLDUĞU HALLER.....	73
A. Hükümet Tasarrufları.....	74
1. Tanımı.....	74
2. Hükümet Tasarrufu – Takdir Yetkisi İlişkisi.....	76
B. Yasama Kısıntısı	78
1. Cumhurbaşkanının Tek Başına Yapacağı İşlemler.....	78
2. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kararları.....	83
3. Yüksek Askeri Şura Kararları.....	84
4. Olağanüstü Yönetim Usulleri Makamlarının İşlemleri.....	85
VI. TAKDİR YETKİSİ İLE İLGİLİ BAZI KAVRAMLAR.....	89
A. Bağlı Yetki	89
B. Takdiri Tasarruflar	102
C. Hakimin Takdir Yetkisi.....	103

VII. İDARİ İŞLEMLERDE TAKDİR YETKİSİ	107
A. Düzenleyici İşlemlerde Takdir Yetkisi	107
B. Birel İşlemlerde Takdir Yetkisi.....	113

İkinci Bölüm

TAKDİR YETKİSİNİN YARGISAL DENETİMİ

I. TAKDİR YETKİSİ VE YARGISAL DENETİM	117
II. YARGISAL DENETİM YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	126
A. Olumlu Yükümlülükler.....	126
1. Hukuka Uygunluk Denetimi.....	126
2. Hukuka Uygunluk Denetimi Ölçütleri.....	129
a. Anayasal Kurallara Uygunluk	129
aa. Sosyal Devlet İlkesi	130
bb. Aile Birliğinin Korunması İlkesi	132
cc. Eşitlik İlkesi	136
aaa. Aynı Statüde Olanların Aynı İşleme Tabi Tutulması	138
bbb. Farklı Statüde Olanların Farklı İşleme Tabi Tutulması	143
ccc. Benzer Durumda Olanların Aynı İşleme Tabi Tutulması	144
ddd. Yaşa Dayalı Ayrım Yapılamaması	146
eee. Cinsiyete Dayalı Ayrım Yapılamaması	147
fff. Siyasi Düşünceye Dayalı Ayrım Yapılamaması	148
dd. İdarenin Bütünlüğü İlkesi	149
ee. Savunma Hakkı İlkesi	150
ff. Düşünce ve Kanaat Hürriyeti.....	151
gg. Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti.....	153
hh. Ölçülülük İlkesi.....	154
ii. Çevrenin Korunması İlkesi.....	156
b. Kamu Hizmetinin Gereklere ve Kamu Yararı.....	157

aa. Hizmet Gerekleri.....	158
bb. Kamu Yararı.....	159
cc. Kamu Yararı ve Hizmet Gerekleri.....	161
c. Kanuna Uygunluk.....	166
d. Gerekçe İlkesi.....	170
B. Olumsuz Yükümlülükler.....	175
1. Yerindelik Denetimi Yasağı.....	175
2. Takdir Yetkisini Kaldıracak Biçimde Yargı Kararı Verilmesi Yasağı.....	186
3. Takdir Yetkisininin Yargı Kararı ile Zorlanamayacağı Yasağı.....	188
4. İdari Eylem ve İşlem Niteliğinde Yargı Kararı Verilmesi Yasağı.....	192
5. Yetki Saptırması Yasağı.....	196
III. İDARİ İŞLEMİN UNSURLARI BAKIMINDAN DENETİM... 196	
A. Yetki Unsuru Bakımından.....	197
B. Şekil Unsuru Bakımından.....	202
C. Sebep (Neden) Unsuru Bakımından.....	206
1. Sebebi Mevzuatta Açıkça Gösterilen İşlemler.....	209
2. Sebebi Mevzuatta Belirsiz Kavramlarla Gösterilen İşlemler.....	209
3. Sebebi Mevzuatta Gösterilmeyen İşlemler.....	212
D. Konu Unsuru Bakımından.....	219
1. Sebebe Bağlı Olarak Konusu Gösterilen İşlemler.....	222
2. Sebebe Bağlı Olarak Konusu Gösterilmeyen İşlemler.....	222
E. Amaç (Maksat) Unsuru Bakımından.....	224
IV. TAKDİR YETKİSİNDEN DOĞAN SORUMLULUK.....	230
A. Hizmet Kusuru ve İdarenin Sorumluluğu.....	231
B. Kişisel Kusur ve Kamu Görevlisinin Sorumluluğu.....	236
SONUÇ.....	237
KAYNAKLAR.....	241